

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА”

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

М.З.Н.

Мала академія наук
України під егідою
ЮНЕСКО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ XVII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ “АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ”

12-13 ГРУДНЯ 2024 РОКУ

шляхом впровадження системних стратегічних трансформаційних змін, які передбачають зростання резилієнтності державного устрою, системи територіальної організації влади.

Література:

1. Фромм Е. *Втеча від свободи*. Харків: Книжковий Клуб, 2019. 288 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Fromm_Erich/Vtecha_vid_svobody (дата звернення 25 серпня 2024 року).
2. *World Inequality Report 2022*. URL: <https://wir2022.wid.world/> (дата звернення 25 серпня 2024 року).
3. United Nations. (2023). *World Population Prospects 2022: Demographic Highlights*. URL: <https://population.un.org/wpp> (дата звернення 25 серпня 2024 року).
4. *Чотири висновки про вступ до ЄС (2023)*. URL: <https://forbes.ua/money/ukraina-pochinae-peremovini-pro-vstup-do-es-yak-voni-vidbuvatimutsya-do-chogo-gotuvatisya-biznesu-ta-yaki-reformi-treba-provesti-gayd-po-evrointegratsii-15122023-17922> (дата звернення 25 серпня 2024 року).

УДК 738.1.03(477.53):001.9

ІСТОРІЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ПОРЦЕЛЯНИ У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА ПУБЛІЦИСТИЦІ

Зіненко Т.М.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Zinenko_TM@nupr.edu.ua

Полтавська порцеляна – явище в українському мистецтві, що досліджено не повно і фрагментарно. Тому питання потребує максимального охоплення усіх існуючих на теперішній час джерел, їх систематизації і аналізу. Це особливо актуально сьогодні, коли проблематика збереження, відтворення, популяризації української культурної спадщини звучить особливо гостро. Національна українська ідентичність, яка чітко проглядається у творах і тиражованій

продукції Полтавського фарфорового заводу 1964-2002 років (далі – ПФЗ) є потужною зброєю у боротьбі з ворогом.

Метою даної доповіді є історіографічний нарис історії полтавської порцеляни у дослідженнях сучасників та у ретроспекції.

Дослідженню полтавської порцеляни присвятили свої наукові та публіцистичні праці такі автори як Віталій Ханко, Ольга Школьна, Олена Корусь, Людмила Карпінська-Романюк, Олена Клименко, Галина Галян, Тетяна Зіненко. Цього питання також торкалися відомі науковці Фаїна Петрякова, Олексій Роготченко, Зоя Чегусова, Тетяна Кара-Васильєва, Олесь Пошивайло. Вагомим джерелом є документи і матеріали, що зберігаються у Державному архіві Полтавської області (ДАПО), статті у всеукраїнській та місцевій пресі тих років, також спогади колишніх працівників заводу (Ніни Луганько, Ніни Ромашової та інших), що знаходяться в архівах вищевказаних дослідників та Національному архіві українського гончарства в Опішному. Актуалізацію інтересу до історії полтавської порцеляни спричинив вихід фільму «Крихкі спогади», 2024 року (режисер Ольга Ружицька).

Першим мистецтвознавцем, який торкнувся теми висвітлення особливостей полтавської порцеляни був мистецтвознавець Віталій Ханко (нар. 1937). Він був сучасником становлення і зростання Полтавського фарфорового заводу, підтримував дружні стосунки з художниками, неодноразово бував на підприємстві і у творчій лабораторії. Завдяки активній публікативній діяльності Віталія Ханка полтавська порцеляна почала розглядатися як помітне і своєрідне у мистецькому плані явище українського мистецтва другої половини ХХ століття. Ряд його статей у науковій періодиці та енциклопедичних виданнях присвячені яскравій і непересічній особистості полтавської порцеляни Івану Віцьку [1-5]. Доктор мистецтвознавства – Ольга Школьна присвятила свої наукові студії проблематиці українського фарфору загалом, його витокам, історії, мистецтвознавчому аналізу творів та окремих художників. Чільне місце у її творчості займає також історія полтавської порцеляни [11-14]. Досліджуючи

малу пластику українських фарфорових заводів, кандидат мистецтвознавства Олена Корусь також проводить детальний аналіз творів художників полтавської порцеляни [16]. Колекціонерка українського фарфору і дослідниця Людмила Карпінська-Романюк у своїх численних публікаціях [17] подає детальну характеристику тиражованого виробництва полтавської порцеляни. Тетяна Зіненко [8; 18] дослідила архівні матеріали та проаналізувала соціокультурне тло історії полтавської порцеляни. У той же час, досі відсутнє комплексне фундаментальне дослідження полтавської порцеляни, яке б об'єднувало у собі причини і історію створення, діяльність окремих художників, мистецтвознавчий аналіз їх робіт, причини занепаду і банкрутства, досі не виданий детальний каталог тиражованої продукції ПФЗ.

Таким чином, вищеназвані дослідження частково проясняють загальну картину становлення, розквіту і різкого занепаду ПФЗ, але чимало питань досі залишаються відкритими і чекають на подальше фундаментальне дослідження

Література:

1. Ханко В.М.. Віцько Іван Михайлович. Мистецтво України: Енциклопедія в 5 томах. / А. В. Кудрицький, відповідальний редактор. — К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1995. — Т. 1 : А—В. — С. 357. — ISBN 5-88500-27-1;
2. Ханко В. Дух української порцеляни Івана Віцька. Образотворче мистецтво. — 2000. — № 1–2. — С. 92–93.19.
3. Ханко В. Порцеляна Івана Віцька. Артанія. — 1996. — № 2. — С. 79.
4. Художники України: Енциклопедичний довідник /редкол.: В. Сидоренко (голова) [та ін.]; Ін-т проблем сучасного мистецтва АМУ. — Київ: Інтертехнологія, 2006. — С. 128;
5. Клименко О., Ханко В. Віцько Іван Михайлович. Шевченківська енциклопедія: У 6-ти т / Гол. ред. М. Г. Жулинський. — Київ : Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 2013. — Т. 1 А—В. — С. 686. — ISBN 978-966-02-6421-2.
6. Галян Г. Майстри кераміки і порцеляни Іван Віцько, Василь Омеляненко. Образотворче мистецтво. — 2001. — № 2. — С. 33

7. Полтавський фарфор : Каталог. – М. : Ред.-изд. фирма «Санна-Олимп», [Б.г., вторая половина 1990-х – 2000-е гг.]. – 24 с.
8. Зіненко Т. М. «Порцеляновий слід» у житті і творчості художника Івана Віцька // Тези 73-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету. 21 квітня -- 13 травня 2021 р. / Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Полтава, 2021. Т. 2. С. 145-147.
9. Кара-Васильєва, Т. В., Чегусова З. А. Декоративне мистецтво України ХХ століття: у пошуках «великого» стилю. Київ: Либідь, 2005. 280 с.
10. Роготченко, О., Крюк, О. (2023). Іван Віцько – знаний новатор формотворення і декорування фарфору України. Художня культура. актуальні проблеми, (19(2), 128–131. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.19\(2\).2023.294641](https://doi.org/10.31500/1992-5514.19(2).2023.294641)
11. Школьна О. Методологічні засади вивчення українського фарфору і фаянсу кінця ХІХ-початку ХХІ ст. Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. Випуск 3, 2010. С. 365-376
12. Школьна О. Пам'яті славетного майстра українського фарфору, Народного художника України Івана Михайловича Віцька. Праці центру пам'яткознавства. Випуск 26. Київ, 2014. С. 231-246.
13. Школьна О. Фарфор-фаянс України ХХ століття [Текст] : інфраструктура галузі, пром. та екон. політика, орг.-творчі процеси : [монографія] : [у 2 кн.] / Ольга Школьна. — К. : Інтертехнологія, 2011. Кн. 1. - 2011. - 400 с.
14. Школьна О. Фарфор-фаянс України ХХ століття [Текст] : інфраструктура галузі, пром. та екон. політика, орг.-творчі процеси : [монографія] : у 2 кн.] / К. : Інтертехнологія, 2011. Кн. 2, ч. 1, 400 с. : іл.
15. Корусь О. Фарфорова пластика України кінця ХІХ – початку ХХІ століття (тенденції, художні особливості, митці) [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 / Корусь Олена Павлівна ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. - Київ, 2019. - 24 с.

16. Корусь О. П. Мала пластика Полтавського фарфорового заводу. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2017. – № 1. – С. 17-22. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2017_1_5

17. Карпінська-Романюк Л. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-881179>

18. Зіненко Т. М. Полтавська порцеляна останньої третини ХХ століття у культуротворчому становленні регіону: постаті, здобутки, асортимент (за матеріалами архівних, періодичних та музейних джерел) [Електронний ресурс] / Т. М. Зіненко // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. - 2012. - № 6. - С. 65-73. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2012_6_18

УДК 377.015.311:613

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНВЙ
ПІДГОТОВЦІ**

Йопа Т. В.

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
yopatanya@gmail.com*

Сучасне суспільство стикається з численними викликами у сфері здоров'я, серед яких основними є зростання хронічних захворювань, низький рівень фізичної активності населення та поширення нездорового способу життя. У таких умовах особливого значення набуває підготовка фахівців, які не лише володіють знаннями з фізичної культури, а й здатні інтегрувати здоров'язбережувальні технології у свою професійну діяльність.